

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra psychologie

Bakalářská práce

Výběr vhodných volnočasových aktivit s ohledem na psychický a fyzický vývoj
jedince

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Marie Lhotová

Autor práce: Marie Vašinová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Forma studia: prezenční

2008

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

23. dubna 2008

Poděkování:

**Děkuji svému vedoucímu práce PhDr. Ing. Marii Lhotové za snahu a rady.
Dále děkuji také svým rodičům, rodině a nejbližším za psychickou a finanční
podporu během mého studia.**

OBSAH

ÚVOD	5
A. TEORETICKÁ ČÁST	7
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	7
1.1 Definice pedagogiky volného času.....	7
1.1.1 Pojem „volný čas“	7
1.2 Definice vývojové psychologie a dělení období školního věku.....	7
2 OBLAST VOLNÉHO ČASU	8
2.1 Zájmové činnosti	9
2.1.1 Zájmové činnosti jako součást výchovy ve volném čase.....	9
2.1.2 Hra a hračka	11
2.2 Instituce pro výchovu ve volném čase.....	13
2.2.1 Školní družiny a školní kluby	13
2.2.2 Střediska pro volný čas dětí a mládeže	14
3 CHARAKTERISTIKY MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	15
3.1 Psychický vývoj	16
3.1.1 Vývoj poznávacích procesů	16
3.1.2 Vývoj jazykových kompetencí.....	18
3.1.3 Emoční vývoj	18
3.1.4 Vývoj autoregulačních mechanismů	19
3.1.5 Socializace a vztahy s vrstevníky.....	19
3.1.6 Vývoj dětského sebepojetí a genderové identity.....	19
3.2 Fyzický vývoj	20
B. PRAKTICKÁ ČÁST	21
4 NÁVRHY ČINNOSTÍ.....	21
4.1 Měsíční projekt.....	22
4.2 Týdenní plán činností pro mladší školní věk.....	23
ZÁVĚR	28
PŘÍLOHY	30

ÚVOD

Již od svého raného dětství jsem navštěvovala spoustu zájmových kroužků a skautský oddíl, což vytvořilo základ pro mé pozdější rozhodování, jaké povolání si zvolit. Na střední škole, kde jsem studovala sociální výchovu, jsem měla možnost v rámci praxe navštívit velké množství volnočasových zařízení, s volbou vysoké školy jsem také vůbec neváhala a vybrala si obor související s volným časem. S výběrem tématu bakalářské práce navazuji na své celoživotní, velmi úzké setkávání se se sférou volného času.

Ve své praxi jsem se nejvíce setkávala se školní družinou a měla možnost připravovat i program. Podle mého názoru je školní družina volnočasovým zařízením, který oproti ostatním zařízením pro volný čas navštěvuje největší počet dětí, a proto se na ni ve své práci zaměřím.

Při přípravě a výběru aktivit pro děti různých věkových skupin je důležité dbát na věkové zvláštnosti hlavně z toho důvodu, aby zvolený program děti zaujal a rozvíjel jejich schopnosti a dovednosti. Budu se tedy zabývat výběrem volnočasových činností s přihlédnutím k věkovým zvláštnostem.

V teoretické části popíšu základní pojmy, které hrají v mé práci hlavní roli, a to pedagogiku volného času a vývojovou psychologii. V další kapitole se budu věnovat zájmovým činnostem, protože jsou významným prvkem volného času, a dělením zájmů. Zmíním zde i hru a hračku, jelikož hra je dominantní činností dětského volného času. Dále charakterizuji vybrané instituce pro volný čas, v mé práci to bude již zmíněná školní družina a doplním také informace o dalším významném zařízení, a to středisko pro volný čas dětí a mládeže. Ve třetí kapitole se budu snažit vystihnout charakteristiky období mladšího školního věku, budou to charakteristiky jak psychického, tak fyzického vývoje.

V praktické části se pokusím zpracovat týdenní plán činností, využitelný ve školní družině, zaměřený na děti mladšího školního věku. S dětmi jde provádět mnoho kreativních aktivit, protože v tomto období jsou nadšení do jakékoliv činnosti. Týdenní plán je možno jakkoliv pojmout, rozpracovat do jiných tematických

celků a realizovat. V této práci chci ale pouze nastínit a poukázat jaké činnosti můžeme s dětmi v tomto věku dělat.

Cílem mé práce je na základě literatury a vlastních zkušeností vypracovat návrh týdenních činností s ohledem na psychický a fyzický vývoj jedince. Tyto činnosti by měly zohledňovat věkové zvláštnosti, aby příslušnou věkovou skupinu zaujaly a napomáhaly správnému rozvoji a vývoji.

A. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

1.1 Definice pedagogiky volného času

Volný čas je klíčovým pojmem vědního oboru pedagogiky volného času. Děti a mládež ještě nemají dostatek zkušeností orientovat se ve velkém množství zájmových činností a vybrat si z nich. Proto je důležité jejich odborné vedení, určitá nápomoc najít vhodnou cestu, správně si vybrat. Proto také vznikl obor pedagogika volného času a její další odvětví. Přesná definice pedagogiky volného času zní: „Je to vědní obor, který se zabývá teoretickými i praktickými aspekty výchovy ve volném čase.“¹

1.1.1 Pojem „volný čas“

Při definici volného času je důležité oddělení sféry povinností a sféry volného času.

„Volný čas je doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, lze jej chápat jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil. Ve volném čase provozujeme činnosti, které děláme rádi a dobrovolně, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.“²

1.2 Definice vývojové psychologie a dělení období školního věku

V práci se budu zabývat výběrem volnočasových činností vždy s ohledem na vývoj jedince. Uvedu zde proto definici vývojové psychologie, věkové rozdělení školního věku, do kterého mladší školní věk spadá a stručnou charakteristiku tohoto období.

¹ PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 38.

² Tamtéž, s. 13.

„Vývojová psychologie je zaměřena na zkoumání souvislostí a pravidel vývojových proměn v jednotlivých oblastech lidské psychiky i celé osobnosti a na porozumění jejich mechanismů.“³

Vývojová psychologie podle M. Nakonečného: „Vývojová psychologie zkoumá vývoj psychiky z hlediska živočišného druhu.“⁴

Dělení školního věku podle M. Vágnerové:

- Raný (mladší) školní věk: trvá od nástupu do školy, tzn. zhruba od 6-7 let, až do 8-9 let. Je pro něj charakteristická změna sociálního postavení i různé vývojové proměny, které se projevují především ve vztahu ke škole.
- Střední školní věk: trvá od 8-9 let do 11-12 let. tzn. do doby, kdy dítě přechází na 2. stupeň základní školy a začíná dospívat. V průběhu této fáze také dochází k různým změnám, které lze považovat za přípravu na dobu dospívání.
- Starší školní věk: resp. období 2. stupně základní školy, trvá do ukončení povinné školní docházky, to znamená přibližně do 15 let. Z biologického hlediska jde o období pubescence, tzn. fáze dospívání.⁵

2 OBLAST VOLNÉHO ČASU

V této kapitole popíši činnosti tvořící součást volného času (odpočinkové, rekreační, zájmové, veřejně prospěšné), činnosti, které vyplývají z povinností dětí (sebeobslužné a veřejně prospěšné činnosti a přípravu na vyučování), a také se budu věnovat zájmovým činnostem a jejich dělením podle obsahu (společenskovední, pracovní-technické, přírodovědně-ekologické, esteticko-výchovné, tělovýchovné, sportovně-turistické). Dále se budu věnovat institucím

³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 11.

⁴ NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, s. 53.

⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 237.

zajišťující volnočasové vyžití dětí a mládeže, a to školní družinou a stručně popíšu také další významné zařízení, kterým je středisko pro volný čas dětí a mládeže.

2.1 Zájmové činnosti

Ve své práci se zabývám *volným časem* dětí a mládeže a ten bezpochyby zahrnuje hlavně činnosti, které člověk vykonává rád, s potěšením, jsou to tedy *činnosti zájmové*.

„Zájmové činnosti chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci.“⁶

Zájem je vlastností aktivačně-motivační, vede tedy člověka k činnosti a zároveň vyvolává pohnutku, podnět k činnosti. Výzkumy prokazují, že jedinec rozvíjí zájmy, ve kterých je úspěšný a zároveň jej to uspokojuje, díky tomu můžeme říci, že tento vztah k činnosti je důležitý proto, aby byl člověk vůbec schopný vyvinout nějaké úsilí při dosahování svého cíle.⁷

Děti v mladším školním věku ještě nemají zájmy rozlišeny, a proto je nutné vybírat činnosti různorodé, s měnícím se obsahem, i prostředí, kde probíhají bychom měli měnit. Děti v tomto věku jsou po činnosti velmi dychtivé a mají chuť i nadšení cokoli dělat. Zájmy jsou krátkodobé, protože školák se snaží možnosti zájmových oblastí zatím jen objevit a vyzkoušet si je, činnosti by proto měly být co nejvíce pestré a různé, aby mu umožnily orientaci. Postupně se zájmy upevňují a specializují.⁸

2.1.1 Zájmové činnosti jako součást výchovy ve volném čase

Charakteristický pro zájem je určitý výběrový vztah k činnosti, které člověk přisuzuje zvláštní význam. V průběhu aktivního styku s činností, která vyvolává

⁶ PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 92.

⁷ Srov. Tamtéž, s. 92-93.

⁸ Srov. Tamtéž, s. 97.

silné citové prožívání se mohou rozšiřovat a prohlubovat určité poznatky, dovednosti a schopnosti.⁹

Na utváření způsobu života jedince má vliv i způsob *odpočinku* a *rekreace* a v rámci výchovy mimo vyučování by se měly děti a mládež naučit racionálně odpočívat. Pojem odpočinek a rekreace neznamení totéž a lidé je běžně zaměňují.

„Odpočinkové činnosti jsou velmi klidné, pohybově i psychicky nenáročné. Rekreační činnosti mají naopak charakter vydatné pohybové aktivity, nejlépe na zdravém vzduchu.“¹⁰

Je tedy zřejmé, že odpočinkové činnosti jsou klidné a rekreační činnosti naopak pohybově náročnější. Odpočinkovou činností tedy může být např. spánek, klid na lůžku, klidné hry, prohlížení obrázků, poslech hudby, rozhovor a vyprávění, pohybově nenáročné procházky. Rekreační činnosti mohou být procházky se sportovními prvky, tělovýchovné chvílky, různá sportovní cvičení, drobné pohybové a závodivé hry nebo hry hudebně pohybové.¹¹

Ve výchově mimo vyučování by se mělo myslet také na *sebeobslužné činnosti*, které jsou zaměřené na vedení k samostatnosti v péči o vlastní osobu a osobní majetek. Dbá se o pěstování hygienických návyků, ale i kulturu chování a jednání s lidmi. Se sebeobslužnými činnostmi úzce souvisí *činnosti veřejně prospěšné* jejichž podstatou je uvědomělé vykonávání práce, která prospívá ostatním lidem a vytváří se při tom hodnoty duchovní nebo hmotné. Další důležitou činností ve výchově mimo vyučování je *příprava na vyučování*, jejímž úkolem je procvičování, opakování, upevňování poznatků ze školního vyučování. Příprava na vyučování realizovaná v mimoškolním zařízení by měla být pro děti zajímavá, odlišná od klasického vyučování. Může to být pomocí didaktických her, či konkrétních činností, obohacených o prohlubování znalostí z vyučování. Při

⁹ Srov. PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 92.

¹⁰ PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 83.

¹¹ Srov. Tamtéž, s. 83-87.

přípravě na vyučování je samozřejmě nezbytná spolupráce se školou, aby se předešlo problémům a nejasnostem.¹²

Zájmy se mohou dělit například podle:

- **úrovně činnosti** – jsou to zájmy a následně i činnosti, které se označují jako *aktivní*, tzn. že člověk sám provádí nějakou činnost, která je pro něj hodnotná a aktivně se tedy zabývá předmětem svého zájmu, na rozdíl od toho při *receptivních zájmech* se aktivita omezuje pouze na vnímání předmětu zájmu, hrozí tedy pasivita a konzumní vztah.
- **časového trvání** – mohou to být krátkodobé, dočasné či přechodné zájmy a samozřejmě zájmy trvalé, jejichž intenzita je výrazně ovlivněna vývojem člověka a jeho zráním.
- **z hlediska společenských norem** - zájmy *žádoucí* a *nežádoucí*, které se pochopitelně neslučují s obecně platnými společenskými normami.
- **stupně koncentrace** – zdali je člověk zaměřen *jednostranně* nebo *mnohostranně*.
- **obsahu** – zájmové činnosti společenskovední, pracovní-technické, přírodovědně-ekologické, esteticko-výchovné, tělovýchovné, sportovně-turistické a dnes sem také lze zařadit činnosti spojené s výpočetní technikou, spoustou nových trendů a rozvojem techniky.¹³

2.1.2 Hra a hračka

Má práce je o volném čase dětí a hlavní dominantní činností dětí mimo vyučování je hra, proto zde také popíšu specifika hry a hračky, které jsou také nezbytné pro dětskou hru.

Hra je neodmyslitelnou součástí dětství a pro děti je jednou z nejoblíbenějších činností. Hra je také důležitá jako významný výchovný prostředek, můžeme jí využívat jako prostředek ve vyučování, kdy se při ní děti odreagují a mohou se

¹² Srov. PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 104-107.

¹³ Srov. Tamtéž, s. 93.

znova soustředit na učení nebo také můžeme zvolit vyučování formou hry. Hra vyučování kompenzuje a na druhou stranu působí jako relaxace. Během hry může vychovatel jedince nenásilně ovlivňovat a výchovně na něj působit, během toho slouží jako dobrý poznávací prostředek a upevňování vztahu kolektivu a žáků s učitelem.

„Hry působí na rozvoj všech stránek osobnosti a podle svého charakteru ovlivňují biologický, psychický i sociální rozvoj jedince. Podněcují pohybovou aktivitu, umožňují nenásilné získávání zkušeností, nových poznatků, dovedností a rozvíjení schopností. Většinou jsou provázeny kladnými city, přináší vzrušení a radost, umožňují odreagování napětí a negativních emocí. Podílejí se na utváření charakterových a volních vlastností.“¹⁴

Je velmi důležité umět děti ve školním období hrou zaujmout, a to z hlediska výchovného procesu, ale také je to nezbytné pro vytváření a upevňování vztahu dětí s vychovatelem.

Dominantní význam ve hře má *hračka*. Dětem slouží ke hře jak hračky vyrobené cíleně ke hře, tak předměty náhodně vyhledané (např. předměty běžně používané v domácnosti nebo přírodniny). Dříve měly děti hračky zhotovené například ze dřeva, látek, přírodnin, dnes je ale už výsledkem práce spousty odborníků, kteří hračky navrhují a zhotovují s ohledem na věk a vývoj dítěte. Hračka by měla být zajímavá a zaujmout, protože to podporuje dětskou zvědavost, svým vzhledem by měla dítěti napomáhat k výchově vkusu a citu pro estetické. Při výběru hračky bychom měli respektovat vývojové stadium, ve kterém se dítě nachází. Samozřejmě dále bychom měli také hračky pořizovat s ohledem na individuální zvláštnosti dítěte. Pokud vybíráme hračku s ohledem na dobrý rozvoj dítěte, jsou dobré hračky tvárné (plastelína, těsto) nebo také hračky konstruktivní, což jsou kostky, stavebnice, například stále populární Lego. Podle mého názoru je Lego pro děti z hlediska dobrého rozvoje velmi vhodné, protože rozvíjí tvořivost, fantazii, představivost, technické myšlení i jemnou motoriku. Hračky jsou v dnešní době také módní záležitostí díky vlně reklam a upoutávek, ale většinou jsou finančně nákladné a efekt pro dítě je často jen společensko-psychologický.

¹⁴ PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 89.

Hračka by měla splňovat různé požadavky, a to např. hygienické, pedagogické či estetické, důležitá je také její trvanlivost hlavně pro podporu spontánní hravé činnosti a přirozené zvědavosti.¹⁵

Každé zdravé dítě si hraje a my bychom jej v tom měli jen podporovat, hra je totiž pro jeho psychický vývoj nezbytná. Hru podporujeme už jen tím, že ji dítěti umožníme nebo se jí nejlépe účastníme, protože jen tak se často můžeme dítěti přiblížit, pochopit a vnímat jeho starosti, obavy či radostné okamžiky, ale také porozumět jeho vnitřnímu světu.

2.2 Instituce pro výchovu ve volném čase

Oblast zájmových činností je velká a pro děti je těžké ze široké škály nabídek vybrat. Také ještě nemají dostatečné množství zkušeností pro orientaci a výběr činností, proto je důležité jejich nenásilné a hlavně citlivé vedení ve volném čase, a to se dnes koná převážně v rámci určité instituce.¹⁶ Stručně zde popíšu podle mého názoru nejběžnější zařízení, se kterými se děti nevíce setkávají, a to *školní družiny a školní kluby a střediska pro volný čas dětí a mládeže*.

2.2.1 Školní družiny a školní kluby

Školní družina je základní formou výchovy mimo vyučování. Během školního roku se zde pečuje o děti zaměstnaných rodičů, někde podle potřeby i během prázdnin, neměla by ale být chápána jako druh sociální služby (hlídání dětí). Školní družiny jsou pro žáky 1.-5. tříd, pro žáky 6.-9. tříd jsou určeny školní kluby. Dochází zde k intenzivnímu pedagogickému ovlivňování volného času dětí, protože vychovatelé jsou s nimi v každodenním styku. Činností by zde mělo být dostatek a s dostatečnou pestrostí, aby si každý měl možnost vybrat.

Školní kluby by na rozdíl od školních družin měly poskytovat více volnosti a samostatnosti, měla by zde být možnost podílet se na přípravě programu klubu. Ve školním klubu žáci druhého stupně mohou už cíleně rozvíjet své zájmy v některém z nabízených zájmových kroužků, klub bývá také často otevřený, kdy

¹⁵ Srov. PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 89-91.

¹⁶ Srov. Tamtéž, s. 13.

mohou žáci kdykoliv přijít a odejít, mohou podle libosti navštívit jakoukoliv zájmovou činnost, povídat si, či dívat se, jak si hrají ostatní. Ve školním klubu je prostor jak pro děti ohrožené (volný, otevřený klub), tak pro nadané (různé týmové práce). Školní družiny a kluby nejsou vyučováním ani jeho pokračováním, měly by zde být vhodné podmínky pro záměrné výchovné působení pedagogů a přitom podmínky vyhovující potřebám dětí, respektující veškeré věkové zvláštnosti. Uskutečňují se zde činnosti *odpočinkové, rekreační, zájmové činnosti, sebeobslužné a veřejně prospěšné činnosti*, a také *příprava na vyučování*.¹⁷

Dává se zde přednost praktickým činnostem před přijímáním slovních informací. Vychovatel by se měl snažit o rozvoj samostatnosti dětí a jejich zájmu podílet se na životě školní družiny a klubu. Pobyt v těchto zařízeních vede žáky k hodnotnému naplňování volného času a současně uspokojuje jejich přání a potřeby.¹⁸

Práce ve školní družině se liší od činnosti vzdělávání ve škole, liší se i její specifika a při přípravě a realizaci bychom tyto odlišnosti měli brát v úvahu. Tyto specifika vycházejí zejména z některých požadavků pedagogiky volného času a představují strategii výchovné práce ve školní družině. Jsou to tyto *požadavky*:

- požadavek pedagogického ovlivňování volného času
- požadavek dobrovolnosti
- požadavek aktivity
- požadavek citlivosti a citovosti
- požadavek prostoru k seberealizaci.¹⁹

2.2.2 Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Střediska volného času navazují na působení rodiny a mimo vyučovací činnosti školy. Při objevování, rozvoji zájmů a nadání má nezastupitelnou úlohu a jejich posláním je naplňovat rekreační a výchovně-vzdělávací funkci širokou zájmovou působností. Nabízí se zde *zájmové činnosti* pravidelné, příležitostné, spontánní,

¹⁷ Srov. PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 112-115.

¹⁸ Srov. Tamtéž, s. 115.

¹⁹ Srov. HÁJEK, B. et al. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*, s. 31.

prázdninové (letní tábory), individuální práce s talentovanými dětmi a mládeží, organizace soutěží, odborná pomoc a další činnosti. Tyto střediska nabízí spoustu alternativních výchovně-vzdělávacích aktivit a jedná se o celoroční činnost, vyvrcholením bývají nejčastěji prázdninové tábory. Nabídky těchto středisek jsou určeny jak pro děti školního věku, tak i pro mládež, předškoláky a jejich rodiče.²⁰

- činnost pravidelná: je organizovaná v zájmových útvarech, zahrnující označení jako např. kroužek, soubor, klub, oddíl nebo kurz.
- činnost příležitostná: jsou to organizované příležitostné akce výchovně-vzdělávacího charakteru, např. výlety, zájezdy, exkurze, divadelní představení, atd.
- činnosti spontánní: činnosti organizačně vedené vychovatelem nepřímo, je to nabídka činností, které jsou přístupné všem a jsou omezené pouze provozní dobou zařízení.
- prázdninová činnost: pořádání letních táborů pro děti, mládež a rodiče s dětmi.
- práce s talentovanou mládeží: vyhledávání talentovaných jedinců, individuální práce s nimi a rozšířená nabídka spontánních aktivit.
- organizace soutěží: posláním těchto soutěží a přehlídek je vyhledávání talentovaných dětí a mládeže, ale také i srovnávání pedagogických postupů při jejich vedení.
- odborná pomoc: na základě vyžádání poskytování odborné pomoci jiným subjektům, které se starají o volný čas dětí a mládeže.²¹

3 CHARAKTERISTIKY MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

V téhle kapitole se budu zabývat charakteristikou vývoje mladšího školního věku. Popíšu vývoj poznávacích procesů, v tomto období také známou fázi konkrétních logických operací, schopnost udržet pozornost, emoční vývoj, fyzický vývoj, atd.

²⁰ Srov. PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*, s. 122-125.

²¹ Srov. Tamtéž, s. 122-125.

3.1 Psychický vývoj

Každý člověk se vyvíjí nejen tělesně, ale i psychicky. Je důležité, aby vývoj a rozvoj jedince byl přiměřený věku, což je důležité pro postoupení do další vývojové fáze a její následné úspěšné zvládnutí. Přiměřený vývoj může probíhat pouze v přirozeném prostředí s dostatečným množstvím podnětů a podmínek, umožňující správný vývoj a rozvoj jedince.

3.1.1 Vývoj poznávacích procesů

Vnímání postupuje od celistvého k analytickému. Dítě dělá pokroky ve vnímání prostoru, odhaduje délky, výšky, vzdálenosti. **Zraková a sluchová percepce** dosahuje takové úrovně, jaká je potřebná pro zvládnutí školní výuky v 1. třídě. Před vstupem do školy děti lépe vidí do dálky a soustředění pozornosti na drobné obrázky nebo tisku je pro ně namáhavější, proto u této činnosti příliš dlouho nevydrží. Sluchová percepce dozrává stejně jako zraková p. mezi 5.-7. rokem. Rozvoj sluchového vnímání podporují každodenní zkušenosti, protože většina dětí mluvenou řeč slychá denně a věnuje jí pozornost, aby ostatním lidem rozuměly. Přibližně v 6.-7. letech přicházejí děti do školy, v tomto období také dochází ke kvalitativní proměně jejich uvažování. J. Piaget (1966, 1970) nazval tuto proměnu *fáze konkrétních logických operací*, to je charakteristické respektováním základních zákonů logiky a respektováním reality. Pro fázi konkrétních logických operací je charakteristická schopnost *decentrace, konzervace a reverzibility*. *Decentrace* znamená schopnost posuzovat skutečnost podle více hledisek, brát v úvahu různé souvislosti a vztahy, je to vlastně překonání určitých omezení při posuzování reality. Schopnost *konzervace* znamená vědomí trvalosti určitých objektů, jejich znaků, vlastností množin. Dítě zvládne pochopit trvalost podstaty určitého objektu či množiny objektů, i když se změní jejich vnější vzhled, porozumí vzájemným vztahům mezi jednotlivými stavy, a to vede ke změně v hodnocení reality (chápání stálosti množství – př. přelévání stejného množství vody do různě velkých nádob). Další schopností je *reverzibilita* (vrátnost), je významnou složkou proměnlivosti. Děti už začínají

chápat vratnost různých proměn (resp. myšlenkových operací), uvědomují si, že když něco udělají, změní se situace, a také si uvědomují i možnost vrátit vše zpět. Důsledkem změny myšlení a rozvoje logických operací je změna způsobu *manipulace se znaky a symboly*. Školák je schopný porozumět vztahu mezi písmeny a zvukovou podobou jednotlivých hlásek, slovo dovede také členit na hlásky a slabiky. Tuto posloupnost chápe a dokáže je proto i dobře řadit.²²

Dítě vnímá více dimenzí najednou, je schopno se v myšlení vracet, nečiní mu problém konkrétní logické operace jako je například srovnávání nebo třídění, opírá se především o zkušenost. Takový způsob myšlení je pro žáky prvního stupně základní školy typický.

Myšlení dítěte v období mladšího školního věku je velmi vázáno na *realitu*, tzn. že je schopný uvažovat o něčem konkrétním i když objekt není zrovna přítomen. Dítě se zaměřuje na poznávání světa, je velmi zvědavé. Zjišťuje, jak funguje, podle jakých pravidel, ale také zdali jej lze nějak ovládat. Myšlení je konkrétní a realistické, dítě uvažuje jen o tom, co zná a jiné možnosti, s nimiž se nikdy nesetkalo, si představit nedovede.²³

Děti mladšího školního věku nejsou schopny přiměřenému sebehodnocení, neuvědomují si, co samy dovedou či jak moc dobře to umí, nedokážou ještě odhadnout vlastní možnosti a vlastní schopnosti. Také nejsou ještě schopny odhadnout obtížnost úkolu a přiměřenost určité strategie, jejich práce je tedy neefektivní.²⁴

Vývoj paměti a pozornosti je závislý na dosažení určitého stupně zralosti centrální nervové soustavy. V mladším školním věku je charakteristická krátká délka soustředění pozornosti, během vývoje se doba prodlužuje. Délka soustředění v tomto věku je zhruba 7-15 min (Fontana 1997). Mladší školáci udrží pozornost déle při informacích vizuálně prezentovaných, koncentrace pozornosti na sluchové podněty je náročnější, poslouchat libovolně dlouho už dítě nezvládne tak, jako pozorovat. Je důležité dbát na délku vyučování, činnosti a zařazovat přestávky. Stejně tak i paměťové funkce se v tomto období intenzivně rozvíjejí,

²² Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 236-246.

²³ Srov. Tamtéž, s. 242.

²⁴ Srov. Tamtéž, s. 255.

tím se myslí kapacita paměti či osvojování paměťových strategií (opakování, uspořádání informací a jejich následné vybavování) a vědomost vlastních paměťových dovedností, dítě si dobře zapamatuje bezprostřední zážitky, jejich představy jsou ale nerozčleněné a nepřesné. U mladších školáků je důležité opakování, protože paměť je převážně mechanická, ale při opakování příslušné informace musí znovu slyšet či vidět, z paměti to ještě nedokážou.²⁵

3.1.2 Vývoj jazykových kompetencí

Dítě v období mladšího školního věku má slovní zásobu většinou dostatečnou pro vstup do školy, mají potřebné jazykové dovednosti a ty umí používat. Úroveň jazykových dovedností je nezbytným předpokladem úspěšnosti dítěte ve školním procesu. Kolem 8. - 9. roku má dítě rádo různé jazykové hříčky. Rozvoj řeči dítěte závisí na sociokulturním prostředí a na výchovné péči. Mění se i způsob, jakým děti uvažují o slovech, co pro ně určité slovo či slovní výraz znamená. Mladší školáci slovní výrazy obvykle definují ve vztahu ke konkrétnímu kontextu, popisem vnějších znaků nebo nějakou aktivitou s ním spojenou. Časem se zvyšuje tendence charakterizovat slovo pomocí nějaké nadřazené kategorie.²⁶

3.1.3 Emoční vývoj

V tomto období je celkově zvýšená **emoční stabilita**, děti jsou optimistické, velmi často reagují pozitivně na vše, co se děje kolem. Objevuje se u nich **emoční inteligence**, tzn. že děti lépe rozumí svým pocitům a jsou schopny popsat jejich intenzitu či délku trvání, jsou také přesvědčeni o tom, že emoční prožitky jsou nejsilnější po události, a pak se to postupně snižuje. U školáků se rozvíjí také vyšší city – tj. city estetické (vkus, pochopení uměleckého díla) intelektuální (zvědavost, radost z poznání) a mravní (respektování morálních zásad autority).²⁷

²⁵ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 255-258.

²⁶ Srov. Tamtéž, s. 260-261.

²⁷ Srov. Tamtéž, s. 261-262.

3.1.4 Vývoj autoregulačních mechanismů

V tomto období se také velmi rozvíjí **sebekontrola i autoregulační mechanismy**, děti ale stále potřebují dozor a správné vedení, kontrolu dospělými, vytrvalost je pro ně velkým problémem. V období mladšího školního věku je nejdůležitější vstup do školy, protože je to další fáze přípravy na život.²⁸

3.1.5 Socializace a vztahy s vrstevníky

Toto období je další fází přípravy na život ve společnosti, protože ve škole se dítě připravuje na svou pozdější profesní roli. Výsledky ve škole a uplatnění dítěte předurčují pozdější společenské zařazení. Příchodem do školy získává dítě nové role, tedy roli školáka, roli žáka a roli spolužáka. Rozvíjejí se vztahy s různými lidmi mimo rodinu (např. s učiteli = s cizím dospělým člověkem, který představuje mocnou autoritu), ve školním věku jsou důležité tyto tři oblasti: rodina, škola a vrstevnická skupina. *Rodina* i v tomto období představuje výrazné emoční zázemí a velmi ovlivňuje uplatnění dítěte svými nároky na školní výkon. *Škola* umožňuje rozvoj společensky ceněných a požadovaných kompetencí i způsobu chování. *Vrstevnická skupina* nabývá na významu a identifikace dítěte s ní je významným mezníkem socializace. Vrstevníci umožňují dítěti získávat nové zkušenosti, umožňují mu učit se jiným způsobům chování než bylo obvyklé v rodině, uspokojují zde potřebu seberealizace, potřebu uspět, získat prestiž, přijatelné postavení.²⁹

3.1.6 Vývoj dětského sebepojetí a genderové identity

Dítě získává nové zkušenosti se sebou samým a z toho vyplývá jeho sebepojetí, je také významným způsobem spoluurčován názory, postoji a hodnocením jiných lidí. Součástí sebepojetí je výkon, který potvrzuje vlastní hodnoty, s tím souvisí školáková kritičnost. Mladšímu školákovi už nejde jen o to, aby úkol nějak udělalo, ale aby jej udělalo dobře.

Dále je v tomto období důležité ještě zmínit rozvoj *genderové identity*, tu si při vstupu do školy už jasně uvědomují. Děti jednoznačně dávají přednost

²⁸ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*, s. 264-265.

²⁹ Srov. Tamtéž, s. 266-268.

příslušníkům stejného pohlaví. Dochází k rozdělování skupin podle pohlaví, dívky a kluci zvlášť, mezi těmito skupinkami se liší jak v komunikaci, tak velikostí. Chlapců bývá většinou víc a skupina je otevřená, vztahy mezi nimi nejsou tak osobní jako u dívek, typické je zde hierarchické postavení (vůdce, jeho nejbližší a okrajoví členové), hrají zejména soutěživé a soupeřivé hry a využívají při tom fyzickou sílu, jsou ale ke svým členům asertivnější i když někdy agresivnější než dívky. Dívky je ve skupině podstatně méně, jsou to dyády nebo tryády a složení se často mění, hierarchické uspořádání zde není, stejně také není diferencovaný status. Dívky se více soustřeďují na vzájemné vztahy, tajnůstkaření a pomlouvání. Představy dítěte jsou spojeny s bezprostřední zkušeností, kolem 10. roku přibývá díky rozvoji myšlení více kritičnosti a díky tomu má větší schopnost odlišit fantazii od skutečnosti. Ve škole se dítě setká s podněty, které ho nabádají tlumit, ovládat sebe a své reakce, podřizovat se. Podnětem k formování vůle je tedy školní prostředí, školní třída a dítě si dotváří své sebevědomí. Překonávání překážek, dosahování cíle vyvolává citové uspokojení, podněcuje důvěru ve vlastní síly a vytváří vytrvalost, houževnatost, rozhodnost, trpělivost.³⁰

3.2 Fyzický vývoj

„Posuzování výšky a hmotnosti je nejčastějším, nejjednodušším, ale současně nejméně průkazným ukazatelem vyspělosti dítěte, který se skutečnou zralostí pro školu souvisí jen málo významně.“³¹

Tělesný růst je během tohoto období většinou rovnoměrný a plynulý. Koordinace všech pohybů je nápadně zlepšená, proto se děti více zajímají o pohybové hry a sportovní výkony, jsou hbitější, rychlejší a silnější. Děti mají pohybové hry moc rády, jsou v neustálém pohybu a jejich výkonnost může být obdivuhodná, i přesto, že se rychle vyčerpají, dokážou neobyčejně nabrat nové síly a sport často upřednostňují před teoretickými školními předměty.

³⁰ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. ; Dětství a dospívání*, s. 305-316.

³¹ LANGMEIER, J., KŘEJČÍROVÁ, D. *Vývojová psychologie*, s. 109.

Růst síly a zdokonalování hrubé motoriky je v mladším školním věku velmi zřetelný u obou pohlaví. Zdokonalení pohybové činnosti se projevuje souhrou pohybů jednotlivých částí těla, rukou, nohou. Při vstupu do školy dítě běhá, skáče, přeskakuje, kluše, rytmicky se projevuje a pohybuje, osvojuje si sportovní činnosti, plavání, bruslení apod. Pohyby rukou, prstů jsou ještě nepřesné, dítě tyto nové dovednosti často cvičí stále dokola, dokud ji nezvládne, ale často se pak začne věnovat jiné činnosti. Velké svaly a jimi vykonávané pohyby jsou velmi obratné, pohyby drobných svalů jsou stále ještě nepřesné, protože se ještě dotváří koordinace mezi zrakem a jemnými pohyby prstů – z toho také vyplývají počáteční problémy s psaním.

B. PRAKTICKÁ ČÁST

4 NÁVRHY ČINNOSTÍ

V této kapitole se pokusím o návrh týdenního plánu, jenžby bylo možné realizovat ve školní družině. Vytvořím týdenní plán činností pro školní družiny, které jsou součástí měsíčního plánu, který také stručně nastíním.

Roční tématický plán

Celoroční tématické plány jsou pro nás jen orientačním materiálem, který ukazuje, na co se v daném roce chceme zaměřit. Součástí tohoto plánu jsou měsíční a týdenní plány. Tyto plány přesněji představují, čím se jednotlivé části ročního plánu budou zabývat konkrétně. Roční plány mohou být monotematické, tzn. že si zvolíme jeden konkrétní námět, který zpracováváme z různých hledisek, často se ale stává, že roční plán se stane svazujícím a jednostranným, proto se začaly připravovat spíše plány měsíční.³²

³² Srov. BALKOVÁ, K. *Náměty pro školní družinu*, s. 11-12.

4.1 Měsíční projekt

Příklady měsíčních projektů:

Měsíc	Téma	Společná akce	Ostatní akce
IX.	Školní družina, velká rodina	Co o mě víš	Sebepoznávací hry, hry na upevnění kolektivu, Nakresli kamaráda, Batoh dobrých vlastností
X.	Naše okolí a příroda	Odpoledne skautských dovedností	Přespolní běh, Po stopách zvířecí stezkou, památky našeho okolí
XI.	Pohádkový svět	Maškarní bál	Výroba maňásků, Vymysli pohádku, výroba karnevalových masek, Stínohra, návštěva loutkového divadla
XII.	Vánoce, Vánoce přicházejí	Předvánoční čaj o páté	Výroba vánoční výzdoby, vánoční zvyky a tradice
I.	Hlad je nejlepší kuchař	Pekárna U tří housek	Exkurze do jídelny, Lidové tradice, Hrnečku, hrnečku vař
II.	Žádný učený z nebe nespadl	Hádkaniáda	Riskuj, Kimmova hra, křížovky, Město, jméno
III.	Tvořivá dílna	O zlatou pomlázku	Výroba kraslic, drátkování, Knoflíková válka,

IV.	Dopravní podnik	Soutěž v jízdě zručnosti	Poznávání značek, Na autobus
V.	Kutíme a vyrábíme	O pohár Bořka stavitele	Soutěže na zručnost – vytrhávání z papíru, zatloukání hřebíků, exkurze ve stolařské dílně
VI.	Sportem ku zdraví	Družinová olympiáda	Opičí dráha, petanque, chůdy, Fotbalové dovednosti, Spartakiáda

Tabulka 1. Měsíční plán

4.2 Týdenní plán činností pro mladší školní věk

TÝDEN KUTILA TIMA

CÍL:

- získávání vědomostí, dovedností: rozvoj prvotních zkušeností dětí, rozvoj technických dovedností, vnímání, poznávání běžných lidských činností a vytváření povědomí o nich, rozvoj představivosti, řešení problémů
- rozvoj vzájemných vztahů ve skupině, sebekontroly, respektování pravidel, reagování na myšlenky, názory druhých, rozvoj komunikace
- vytváření pracovních a hygienických návyků
- budování hodnot jedince a skupiny

Den	Činnost	Rozvíjené dovednosti, schopnosti
Po	Náš dům – vyprávění, popis DVD – Bořek stavitel + omalovánky Bořka stavitele O pohár Bořka stavitele – stavba ideálního domu z lega → práce ve skupinách Příprava na vyučování – didaktická hra → Škola	Rozvoj komunikace, řečových schopností, řešení problémů, spolupráce ve skupině, jemné motoriky, představivosti
Út	Exkurze do stolařské dílny Odlívání ze sádry Ber – dej – sportovní hra Příprava na vyučování – S čím kdo pracuje	Rozvoj zručnosti, jemné motoriky, sebekontrola, slušné chování, respektování pravidel, koordinace pohybu, spolupráce
St	Poznávání náradí + rozhovor k čemu se používá Barevná honička – sportovní hra Malý řemeslník – soutěž v různých disciplínách, spíše pro chlapce – pro dívky Malá hospodyňka – soutěž v různých disciplínách	Rozvoj zručnosti, jemné motoriky, komunikace, pracovních technických dovedností, představivosti
Čt	Bořek opravář – zkouška rozebrání a složení starého stroje (kuchyňský spotřebič, baterka), dívky mohou mít jinou obdobu činnosti Rybičky, rybičky rybáři jedou – sportovní hra Příprava na vyučování – didaktická hra Doplňování textu	Zručnost, koordinace pohybů, jemná motorika, získání povědomí o běžných lidských činnostech, dovednostech, rozvoj slovní zásoby, komunikace
Pá	Rozhovor se školníkem a předvedení základní údržby kola, možnost dětí vše si vyzkoušet Kreslené hádanky – hra na rozvoj tvořivosti Příprava na vyučování – didaktická hra Slova o závod	Zručnost, koordinace pohybů, sportovní dovednosti, rozvoj slovní zásoby, komunikace, představivost, pracovních technických dovedností

Tabulka 2. Týdenní plán

Popis některých činností:

O pohár Bořka stavitele: Soutěživá činnost na základě přečtené diskuze na téma Náš dům. Děti rozdělíme do skupinek zhruba stejného počtu (cca 3-5). Z různých

stavebnic, které jsou k dispozici (kostky, lego,..), děti budou stavět ideální dům, na kterém se ve skupině domluví. Tato činnost je časově omezena, v průběhu dětem budu vhodně oznamovat stav. Na konci provedeme společné vyhodnocení, jednotlivé skupinky mohou podle zájmu dům popsat, a předáme diplom Bořka stavitele.

Délka činnosti: 30 min.

Škola: Didaktická hra zaměřená na procvičování a prohlubování paměti. Děti se posadí do kruhu a postupně každý vyjmenuje věci spojené se školou (křída, tabule, lavice,..). Tyto slova se nesmí opakovat, děti by měly odpovídat co nejrychleji zvládnou. Kdo slovo neřekne, neví, vypadává ze hry a může pomáhat při kontrole ostatních zbývajících hráčů. Hra se může také obměňovat, mohou se říkat slova spojené s určitým ročním obdobím, oblékáním, atd.

Délka činnosti: 15 min.

Exkurze do stolařské dílny: Pokud je v místě bydliště možnost, může se tato činnost podniknout. Děti se seznámí se stolařským povoláním, prací se dřevem, ale také bezpečností a hygienou práce.

Délka činnosti: cca 45 min.

Odlívání ze sádry: Děti mohou dle zájmu pod dozorem vyrábět sádrové odlitky a následně je ozdobit vodovými barvami. Budou pracovat s netradičním materiálem, procvičí si trpělivost, pečlivost, zručnost.

Pomůcky: sádra, formy na vylívání, klacík, stará nádoba, kelímek, vodové barvy, štětce, kelímky, noviny na podložení.

Délka činnosti: 15 min, po zaschnutí malování cca 15 min.

Ber-dej: Sportovní hra na odreagování od práce v družině. Děti se rozdělí na družstva se stejným počtem hráčů, postaví se do zástupů na startovní čáru, každé družstvo dostane jeden gumový kroužek (nebo jiný předmět, balon,..) Před každým družstvem je nakreslený kruh (či z něčeho vyrobený – lano, provázek). Hráč štafetovým způsobem vybíhá s gumovým kroužkem, položí jej do kruhu a co nejrychleji běží zpět, dotykem dlaní odstartuje dalšího hráče, který kroužek přinese zpět. Člen, který už běžel, se zařadí na konec zástupu družstva. Vše se opakuje, dokud nedoběhne poslední soutěžící. Vyhrává rychlejší družstvo.

Při této hře si děti procvičí koordinaci pohybu, spolupráci, respektování pravidel.

Délka činnosti: 15 min.

S čím kdo pracuje: Vychovatelka říká názvy předmětů a děti píší na papír povolání, ke kterému se tento předmět vztahuje. Př. jeviště – herec, vlasy – kadeřnice. Tato soutěž může být i obměněna jinými tématy, např. zvířata a jejich mláďata. Děti si prohloubí, procvičí školní znalosti, dovednosti, komunikaci, trpělivost, sebekontrolu.

Délka činnosti: 15 min.

Barevná honička: Sportovní hra na rozvoj smyslového vnímání, rozhodnost, hravost, orientaci v prostoru. Jeden hráč honí ostatní, předem zavolá barvu záchranu a když se jí hráči dotýkají, nemohou dostat babu. Tyto barvy se mohou držet tak dlouho, než napočítají do pěti, pak se zpět vrací do hry. Pokud hráč někoho chytí, postupuje hra stejným způsobem.

Délka činnosti: 10 min.

Malý hospodář x Malá hospodyňka: Chlapci a dívky si ve skupinách zkouší různé disciplíny. Vychovatelka může činnost provádět nejprve s jednou skupinou, a později s druhou nebo společně. Chlapci si mohou vyzkoušet dívčí disciplíny a naopak, a to např. vytrhávání tvaru z papíru, vyšroubování a našroubování šroubku z nefunkčního stroje, zatloukání hřebíku, žehlení kapesníku, přišívání knoflíku, stočení drátu do kroužku, atd. Vychovatelka si tuto činnost může různě přizpůsobit, např. pro skupiny, formou soutěže nebo společné tvoření.

Délka činnosti: 30 min.

Doplňování textu: Tvořivá hra na upevňování dovedností. Z časopisu vystříhneme slova z větších písmen, část z nich odstraníme a nalepíme na papír. Děti mají za úkol domyslet a dopisovat chybějící slabiku nebo písmeno. Tuto činnost můžeme provádět i formou soutěže, závodu.

Délka činnosti: 15 min.

Slova o závod: Didaktická hra na procvičení psaní a paměti. Vychovatelka určí písmeno a děti mají za úkol během určité doby (cca 3 min.) napsat co nejvíce libovolných slov, která tímto písmenem začínají. Za jedno slovo, které napíše

jeden hráč, dostane tři body, za slovo, které uvede více hráčů, se neuděluje žádný bod, ostatní slova se hodnotí jedním bodem. Ten, kdo má nejvíce bodů vyhrává.

Délka činnosti: 10-15 min.

Stručně jsem zde popsala některé činnosti z týdenního plánu činností. Ráda bych ještě zmínila důležitou *motivaci* před činností. Ta by měla být co nejvíce pestrá a zajímavá, aby děti měly zájem zúčastnit se. Motivací může být v podstatě cokoli – příběh, písnička, obrázky, fotografie, kniha, převlek, krátká scénka, ale i hry související s tématem. Velkou motivací jsou pro děti také vhodně zvolené, zajímavé pomůcky, ale i samotná účast vychovatele při činnostech.

Do příloh jsem umístila některé materiály, které jsou součástí této přípravy činností. Obrázky z knihy Udělej si sám se mohou použít jako motivace nebo jako pomůcka při činnosti.

ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo vytvořit týdenní plán činností pro děti mladšího školního věku, využitelný ve školní družině. V teoretické části jsem nastínila informace potřebné k mému tématu, a to oblast volného času, zájmových činností, institucí zajišťující volný čas dětí a mládeže a charakteristiku příslušného věku.

V části praktické jsem se pokusila vytvořit týdenní plán aktivit na základě literatury a mých předchozích zkušeností z práce s dětmi mladšího školního věku.

Tento týdenní plán může svým tématem vyhovovat spíše chlapcům, proto zde dávám možnost jiných činností pro dívky. Dle mého názoru však některé z těchto technických činností mohou být i pro dívky přitažlivé a budou si je chtít se zájmem vyzkoušet. Do programu jsem zařadila činnosti simulující běžné lidské činnosti a role, protože děti jsou v tomhle věku velmi zvědavé, rády zkouší, poznávají svět a realitu. Aktivity jsem zvolila hlavně praktické, aby si vše mohly vyzkoušet a tím i více zapamatovat. Činnosti pro mladší děti by měly být časově kratší, ale o to zajímavější, pestřejší, pravidla jednoduchá a srozumitelná. Do programu jsem zařazovala také drobné sportovní hry, využitelné v krátkých přestávkách mezi aktivitami, které podle mne mohou vyřešit problém s udržení pozornosti. Dále také činnosti tvořivé, na rozvoj tvořivosti, představivosti a jemné motoriky, kterou děti často rády procvičují. V mém týdenním plánu na sebe aktivity navazují a jsou vlastně pro děti i motivací k další aktivitě.

Myslím, že realizace těchto činností by byla možná, samozřejmě po přizpůsobení konkrétní skupině a konkrétním podmínkách zařízení. Má praktická část je pouze nástin činností, které lze s dětmi tohoto věku dělat, záleží na vychovateli, jak tyto činnosti rozpracuje, přizpůsobí a realizuje.

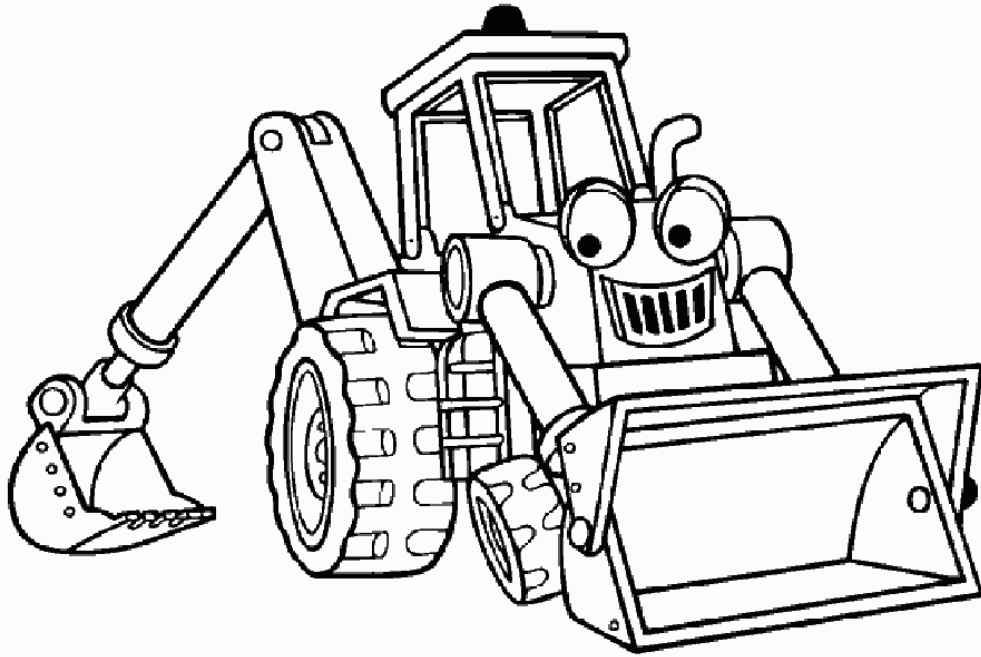
Při přípravě činností pro děti mladšího školního věku je důležité přihlížení k věkovým zvláštnostem jedince, citlivé, nenásilné a správné vedení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

- 1) EILEEN ALLEN, K., MAROTZ, L.R. *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7367-055-0.
- 2) BALKOVÁ, K. *Náměty pro školní družinu: Deset projektů s konkrétními činnostmi*. Praha: Portál, 2006.
ISBN 80-7367-064-X.
- 3) DOLEŽALOVÁ, E. *Hry na dětské tábory*. Praha: Grada, 2003.
ISBN 80-247-0702-0.
- 4) HÁJEK, B. et al. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-233-1.
- 5) HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004.
ISBN 80-7178-927-5.
- 6) HOLEYŠOVSKÁ, A. *Rok ve školní družině*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007.
ISBN 978-80-7367-341-3.
- 7) LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 3. přeprac. vyd. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-X.
- 8) NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Academia, 2003.
ISBN 80-200-00993-0.
- 8) PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: Teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.
- 9) ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-078-0.
- 10) VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. ; Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.
- 11) KNIŽNÍ KLUB. *Udělej si sám*, Praha: Ikar, 1995. ISBN 80-7176-209-1.

PŘÍLOHY

OMALOVÁNKY BOŘKA STAVITELE

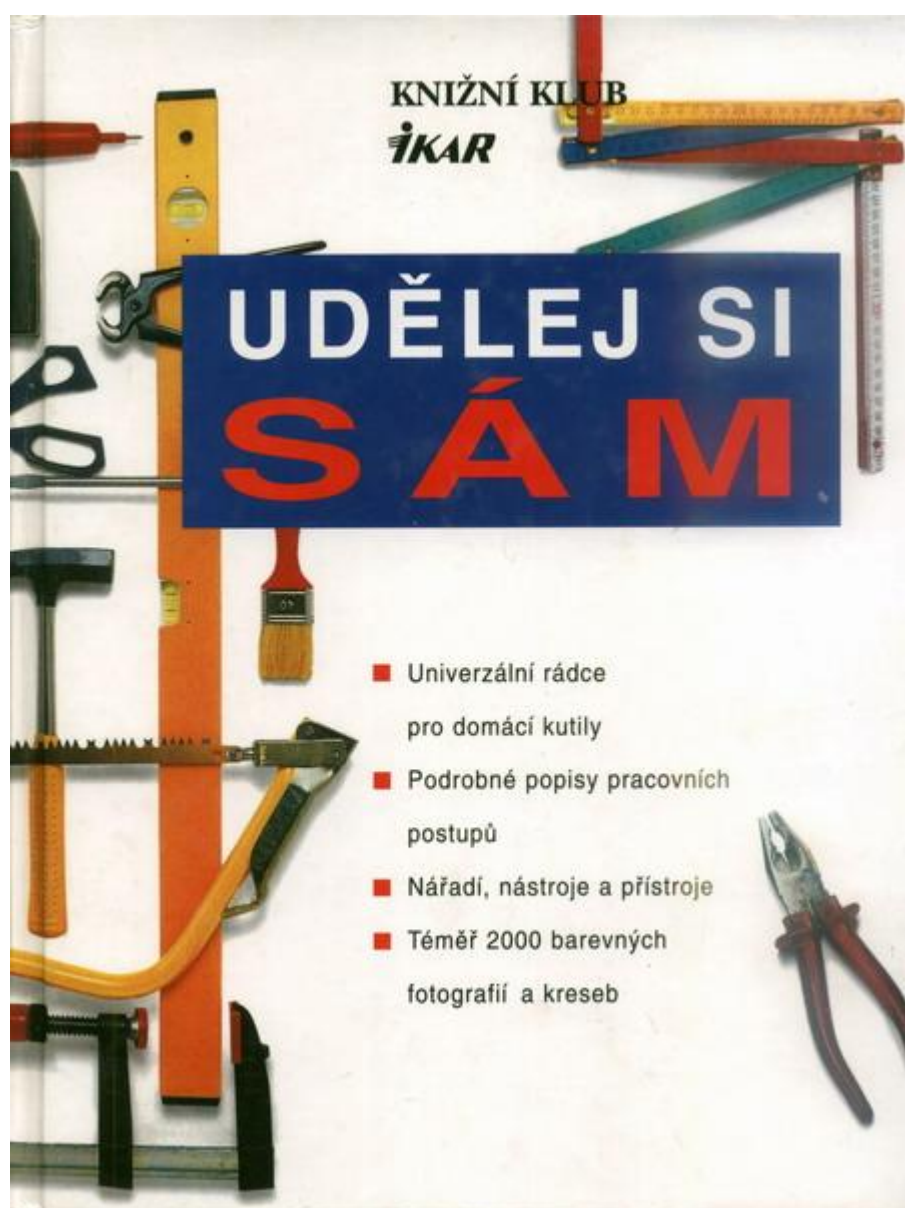

DIPLOM

Bořka stavitele

Za: _____ místo

Vzory obrázků použitelné jako motivace i pomůcka při činnosti.

1 Úhlové šroubováky – pro šrouby s rovnou a křížovou drážkou.

2 a 3 Šroubováky s šestihranem (pod rukojetí), na něž lze nasadit stranový šic jako páku. Rukojeť z plastu a ze dřeva.

1

2

3

4

5

6

4 a 5 Šroubovák s ochrannou izolací. Plast je vystřáhnut z plastu jako jeden kompaktní celek, dovolené napětí do 1000 V. Pro šrouby s rovnou i křížovou drážkou.

6 Šroubovák s ohřívanou čepicí pro práci v nepřístupných místech.

7 Šroubovák s držákem šroubů umožňuje společně přisunout menší šroub i do obtížně přístupného místa.

8 Nasazovací držáky šroubů se vyrábějí v různých velikostech.

9

9 Souprava nářadí s různými rukojetmi a prodlužovacími nástavci má 13 nástavců pro drážky šroubů a 21 nástavců pro šestihrané hlavy šroubů a matic.

Ukázka sádrových odlitků

S čím kdo pracuje

Povolání:

- mouka –
- nůžky –
- míchačka –
- popelnice –
- autobus –
- tužka –
- kladívko –
- jehla –
- štětka –
- fotoaparát –
- flinta –
- pokladna –
- míč –
- hrnec –
- tabule –
- klavír –
- štětec –
- žárovka –
- květina –
- hoblík –
- jízdenka –
- voda –
- kniha –
- přilba –
- obvaz –
- hlína –
- pometlo –

- špagety –
- maso –
- růženec –
- včela –

Zvířecí mláďata:

- pes –
- kočka –
- kráva –
- prase –
- ovce –
- kůň –
- koza –
- pštros –
- slepice –
- lev –
- slon –
- ježek –
- zajíc –
- had –
- krokodýl –

ABSTRAKT

VAŠINOVÁ, M. *Výběr vhodných volnočasových aktivit s ohledem na psychický a fyzický vývoj jedince*. České Budějovice 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra psychologie. Vedoucí práce M. Lhotová.

Klíčová slova: volný čas, vývojové charakteristiky, mladší školní věk, zájmová činnost, hra, školní družina.

Práce se zabývá výběrem činností pro děti mladšího školního věku na základě vývojových charakteristik. V teoretické části jsou uvedeny kapitoly vybrané oblasti volného času, které jsou pro tuto práci důležité, dále instituce zabývající se výchovou ve volném čase, a také již zmíněné charakteristiky mladšího školního věku.

Praktická část obsahuje návrh týdenního plánu činností pro školní družinu, přizpůsobenou mladšímu školnímu věku. Při plánování a přípravě činností pro děti je důležité dbát na zvláštnosti a charakteristiky příslušného věku.

ABSTRACT

Appropriate choice of leisuretime activities under consideration of individual mental and physical development

Keywords: spare-time, developmental characteristics, early school age, spare-time activities, game, youth centre

This work deals with selection of activities for children of early school age, based on their developmental characteristics. In the theoretical part there are described chapters of the chosen area of spare-time, which are for this work very important, further the institutions engaged in education during the spare-time, and also the characteristics of early school age that have been already mentioned.

Practical part of this work contains a proposal of a week activity-plan for the youth centre adapted to early school age. During the planning and preparation of the activities it is necessary to pay attention to uniqueness and characteristics of the respective age.